

Hmeljarski vestnik

Glasiilo Hmeljarskega društva za Slovenijo v Žalcu

Izhaja mesečno enkrat — v hmeljski sezoni tudi večkrat v neobveznem obsegu
Člani Hmeljarskega društva plačujejo naročnino s članarino

Štev. 7.

Žalec, dne 2. julija 1934

Leto I.

Položaj na tu- in inozemskih hmeljskih tržiščih in stanje hmeljske rastline pri nas in drugod

Žalec, dne 30. junija 1934: Vsled skrajno slabih izgledov za letošnji hmeljski pridelek redki lastniki lanskega hmelja, ki ga leži pri nas še okrog 200 meterskih stotov, vkljub zanimanju s strani trgovine in porastu cen na Din 60.— in preko, niso voljni prodati ter pričakujejo še nadaljnje zvišanje cen.

Stanje hmeljske rastline pri nas je razvidno iz VI. poročila našega društva za strokovne organizacije in strokovne liste inozemstva, ki ga objavljamo na drugem mestu.

Bačka, Petrovac, dne 23. junija 1934: V zadnjem času smo imeli obilo padavin, ki so hmeljski rastlini zelo koristile. Rastlina je prešla že splošno v cvet, ki pa je zelo redek. Zgodaj rezani nasadi kažejo že kobule in se bo obiranje teh nasadov pričelo že koncem julija.

Po današnjem stanju rastline se lahko računa, da bo letošnji hmeljski pridelek manjši od srednje letine, vendar pa je mogoče, da se še marsikaj popravi.

Češkoslovaška, Žatec: Dne 20. junija je bila v žateškem hmeljskem okolišu in Ouštju ploha, ki pa ni prinesla hmeljski rastlini zadostne vlage, ker je znašala množina padavin samo $2\frac{1}{2}$ mm do 11 mm, kar je seveda mnogo premalo. Radi stanovitne katastrofalne suše so se poljski pridelki, predvsem žito in seno, popolnoma posušili in ne bodo dali nobenega donosa. Tudi na hmelju se že poznajo posledice te dolgotrajne suše. Le v nekaterih nasadih je dosegla rastlina višino opor, toda tam je abnormalno tanka in brez stranskih poganjkov. V večini nasadov se začne hmelj, ko je dosegel $\frac{3}{4}$ opore, kratko zavijati, kar priča o tem, da je rastlina končala svojo rast. V nekaterih nasadih so rastline tako slabe, da ne izgleda, kakor da raste tam hmelj. Vkljub temu pa cvete hmelj že splošno. Tudi slabotne rastline kažejo cvetni nastavek, medtem ko kažejo zgodaj rezani nasadi že kobule. Ta, že davno sumljiv in zgodnji cvet ne pusti več dvomiti, da bo letina slaba. Tudi najugodnejše vreme in izdatne padavine ne morejo več popraviti nastale škode. Le zaostali, od bolhača v rasti zadržani nasadi bi se zamogli pri trajno vlažnem vremenu še kaj popraviti. Od živalskih škodljivcev se je pokazal v zadnjem času rdeči pajek, ki pa ni zavzel doslej večjega obsega. Ravno tako se kaže

v nižjih legah, zlasti ob bregovih potokov, v vrhah rastline hmeljska uš, ki pa tudi ne bo nevarna. Rastlinskih škodljivcev pa ni videti nikjer. Trenotno se trudijo žateški hmeljarji z zalivanjem svojih nasadov. Stanje hmeljske rastline v tem času je neugodno.

Žatec, dne 25. junija 1934: Vsled slabih izgledov na letošnji pridelek radi strašne suše se je že početkom tega meseca opazalo naglo dviganje cen, ki so narastle do 20. junija od Kč 1.500.— na Kč 2.225.— (t. j. od Din 55.— na Din 81.—). Povpraševanje po hmelju je bilo do tega dne zelo močno in so se zaloge razpečale do neznatnih količin. Trgoval se je tudi letnik 1932 po ceni Kč 1.300.— do Kč 1.450.— (Din 47.— do Din 52.—) in letnik 1931 po ceni Kč 500.— do Kč 600.— (Din 18.— do Din 20.— za 1 kg). Celo za hmelj iz leta 1930, ki je last hmeljarskega sindikata, se je nudilo Kč 120.— za 50 kg, t. j. Din 4.50 za 1 kg.

Ko pa je 20. junija padel, četudi nezadosten dež, je postalo na žateškem hmeljskem trgu mahoma mirno in so cene popustile pri letniku 1933 za Kč 100.—. Po večdnevem mirovanju pa je nastalo v soboto, dne 23. junija na hmeljskem trgu živahnije povpraševanje in se je plačevalo za srednji hmelj Kč 2.025.— do Kč 2.050.— (Din 73.50 do 74.— za 1 kg), prima hmelj pa je notiral Kč 2.200.— za 50 kg, t. j. Din 80.— za 1 kg.

Suša traja dalje, vrhu tega pa je nastopila v zadnjih dneh zopet huda vročina, tako da je hmeljska rastlina vedno bolj ogrožena.

Nemška sekcija hmeljarskega saveza v Žalcu.

Oušlje. Pri ogledu celega okoliša Ouštje-Polep se je ugotovilo, da je stanje hmeljske rastline v splošnem zadovoljivo. Rastlina je popolnoma zdrava, le tu pa tam se je pokazala hmeljska uš, proti kateri se je škropilo. Mestoma se je pokazal na spodnjih listih tudi rdeči pajek, vendar v znatno manjšem obsegu, kakor lansko leto. Suša, ki je trajala v našem okolišu od 20. maja dalje, se je radi dežja dne 19. in 20. junija nekoliko omilila. Nastale so toplejše noči, ki so hmeljsko rastlino zopet oživele k nadaljnji rasti. Mnogi hmeljarji so nasade zalivali in s tem tudi dosegli zadovoljive uspehe. Ena tretjina nasadov je že dosegla vrh opor, druga tretjina jih bo dosegla tekom enega tedna, ostali nasadi pa so šele pri polovici oziroma $\frac{3}{4}$ višine opor. Dolgotrajna vročina in suša sta povzročili, da se je razvil v spodnjih delih rastline cvet posebno v zgodaj rezanih nasadih, kar smatrajo

strokovnjaki kot znamenje slabe letine. Množina letošnjega pridelka je odvisna od bodočega vremena in izdatnih padavin v bližnjih dneh. Izplačalo bi se tudi zelo nadaljevanje intenzivnega zalivanja hmeljskih nasadov in kjer se je pojavil rdeči pajek, je treba škropiti in po 10 dneh škropljenje ponoviti.

Hmelj v okolišu Duba, v kolikor je bil pregledan, kaže v primeru z lanskim letom mnogo razvitejšo rast. Rastline so dosegle skoro v vseh nasadih vrh opor, niso prešle še v cvet in so proste vsake bolezni. Za ta okoliš obstoji upanje na zadovoljiv pridelek.

Hmeljarski savez Ouštje-Polep.

Nemčija, Nürnberg, dne 25. junija 1934: Hmeljske cene so ostale pri čvrstem razpoloženju nespremenjene. Prodane so bile večje količine hmelja letnika 1933 pri nespremenjenih cenah RM 190.— do RM 220.— za 50 kg, t. j. Din 66.50 do Din 77.— za 1 kg.

Au-Hallertau (največji in najmerodajnejši hmeljski okoliš Nemčije), dne 23. junija 1934.

Hmelj v našem oznamovalnem okolišu je deloma zelo lep. Mnogo nasadov je že doseglo višino opor, mnogo pa je tudi takih, ki ne bodo dosegli višine opor, to pa vsled cvetnega nastavka, s katerim je bila rast hmelja zaključena. Kakor izgleda, bomo imeli zgodnje obiranje, neenakomerno blago in pičel pridelek.

Spalt, dne 23. junija 1934. Že tri tedne trajajoča suša postaja za hmeljsko rastlino neprijetna. Čudimo pa se, kako je rastlina, ki je že dosegla višino opor, v kljub suši vzdržala do danes. Toda, kako dolgo lahko še vzdrži? Če ne bo kmalu izdatnih padavin, bo rastlina prešla v cvet in rast bo zaključena. V višjih legah pa grozi nevarnost, da nastopi rdeči pajek in bakreni palež.

Hersbruck, dne 24. junija 1934: Stanovitna suša s hladnimi in suhimi vetrovi ovira rast hmeljske rastline, ki nima nobenih stranskih poganjkov, vsled česar je seveda mogoč le redek cvetni nastavek. Če ne nastopi v najkrajšem času ugodno vreme, je računati le s polovico lanskega pridelka.

Poljska, Varšava, 14. junija 1934: Syndykat plantatorów chmielu (sindikar hmeljarjev) nam poroča sledeče:

V Poljski so hmeljniki prezimili zelo dobro. Radi ugodne pomladi se je izvršila hmeljska rez že koncem marca.

Od 20. aprila do polovice maja smo imeli suho in pravo poletno vreme. Po 15. maju pa se je temperatura močno znižala, nastopile so ledeno mrzle noči in neprestani silni zimski vetrovi, vsled česar je v tem času hmeljska rastlina huđo trpela. To vreme je trajalo do začetka junija.

Šele v preteklem tednu je postalo toplo in je ponovno izdatno deževalo. Od 10. t. m. dalje je bilo podnevi solnčno in toplo, nasprotno pa je ponoči temperatura zopet močno padla pod 10° toplote.

Zaradi suše je v večini hmeljnikov rastlina tanka, dela malo poganjkov in ni še dosegla višine žičnih opor. Pojavil se je tudi že cvet, kar je za ta čas nenavađno. Ta pojav zelo vznemirja hmeljarje, ki so mnenja, da bodo obirali že sredi meseca julija in da bo letošnji hmeljski pridelek katastrofalno pičel.

Francija. Hmeljska kupčija je ostala nadalje mirna. Hmeljski nasadi kažejo zadovoljivo stanje.

Belgija. Kupčija je mirna. Cena hmelju Din 37.— za 1 kg. Hmeljska rastlina je bila vsled mrzlih noči v preteklem času v rasti zadržana. Zlasti v Alostu je stanje zelo neenakomerno. Živalski škodljivci so se zelo pomnožili. Nasprotno pa kažejo nasadi v okolišu Poperingh enakomernjšo sliko.

Anglija. Položaj na hmeljskem trgu je ostal nespremenjeno miren. Prišlo je le do neznatnih zaključkov. Plačevalo se je za letnik 1933 Din 71.— za 1 kg.

Po poročilih iz posameznih angleških hmeljskih okolišev je stanje hmeljske rastline v Kentu v splošnem dobro, četudi postaja v raznih krajih neenakomerno. Vsled suše se peronospora, ki je ponekod že nastopala, ni mogla razširiti. Pač pa bi bile padavine po dolgotrajni suši zelo potrebne. V vzhodnem Sussexu je rastlina zelo hitro dorastla. V Worcester-shire dolgotrajna suša rastlini ni škodovala in je tam stanje hmeljske rastline srednje. Aphis-muha nastopa v vzhodnem delu tega okoliša v velikih množinah. Posamezno je opaziti tudi peronosporo.

Amerika, New York. Hmelj iz pacifiške obale je notiral nazadnje 36 do 38 centov za funt, t. j. Din 38.— do Din 40.— za 1 kg, importirani hmelj pa vključivši carino 100 do 105 centov za funt, t. j. Din 102.— do Din 107 za 1 kg.

V Oregonu, največjem ameriškem hmeljskem okolišu, in v Kaliforniji so vladali hudi viharji in bela rosa je povzročila nadaljnjo škodo. Če ne nastopi kmalu boljše vreme, kakor je bilo do sedaj, se bo množina letošnjega pridelka znatno znižala. V Washingtonu kaže rastlina krepko rast. Hmeljski trg je ostal tam nadalje miren in es kaže učvrščenje cen.

IV. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov.*)

Žalec v Savinjski dolini, dne 5. junija 1934.

Od našega zadnjega poročila smo imeli skoro vsak dan nevihte s padavinami. V zahodnem delu našega okoliša je dne 30. m. m. toča pobila vse kulture, in so vsled tega kmetovalci, posebno pa hmeljarji skrajno obupani.

V ostalem okolišu je rastlina zbog zadostne zemeljske vlage lepo napredovala in je v boljših nasadih že dosegla višino drogov. Cvetni nastavki, ki so se pojavili v listnih pazduhah, so se razvili v cvetje. Vnovič osvežena rastlina je napravila precej poganjkov, na katerih se že tudi kažejo cvetni nastavki.

Vobče se lahko reče, da se je hmeljarjev zbog ne-normalnosti v razvoju rastline lotila neka skrb, neka nesigurnost.

Rastlina je zdrava in brez škodljivcev.

Približno 400 kvintalov à 50 kg letnika 1933 je še neprodanega, ker zahtevajo lastniki višje cene.

Društveni odbor.

V. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov.*)

Žalec v Savinjski dolini, dne 14. junija 1934.

Naše poročilo z dne 5. t. m. ni bilo glede množine stranskih poganjkov popolnoma točno, ker je prav

obilno nasadov z vitkimi in koničastimi rastlinami, ki obetajo prav pičlo letino. Lahko že danes trdimo, da bo letina 1934 mnogo zaostajala za letino m. l.

Po skoro eden teden trajajočem deževju so sledile skoro dnevne nevihte s padavinami, ki pa že hmeljskim nasadom niso več v korist, ker dorastla rastlina sedaj cveti in je ugodnega vremena in predvsem toplih noči nujno potrebna.

Letos bodemo obirali hmelj vsaj 14 dni poprej kot v normalnih letih. Po ostankih lanskega pridelka se vedno povprašuje, vendar lastniki zadržujejo blago in opravičeno zahtevajo višje cene.

Društveni odbor.

VI. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov.*)

Žalec v Savinjski dolini, dne 23. junija 1934.

Pri temeljitem ogledu hmeljskih nasadov našega okoliša smo dobili sledečo sliko:

Rastline so vseskozi vitke in skoro brez stranskih poganjkov. Izjemo tvorijo le zelo redka hmeljišča, kojih stanje je še precej zadovoljivo. Redki poganjki vitke hmeljske rastline so deloma brez cveta, deloma v cvetu, ki je ponekod dobro, ponekod slabo razvit, nekatere rastline pa so že napravile kobule. Vsled tega lahko trdimo že danes, da bo obiranje predčasno in da se isto ne bo vršilo enotno, ampak v presledkih in da bo tudi množina letošnjega pridelka v razmerju z navedenimi dejstvi. Nasadi z vitkimi rastlinami bodo dali kvečjemu četrtino, drugi boljši pa največ polovico lanskega pridelka, to pa le tedaj, ako bodo vremenske razmere cel čas do obiranja skrajno ugodne. V tem primeru smemo pričakovati največ 10.000 centov po 50 kg. V slučaju neugodnega vremena pa se bo ta cenitev bistveno znižala.

Razumljivo je torej, da pričakujejo naši hmeljarji z veliko skrbjo bližajočo se hmeljsko sezono.

Društveni odbor.

*) Ta poročila so za strokovne organizacije in strokovne liste inozemstva.

Peronospora na hmelju

Človek bi ne verjel, da so še hmeljarji — pa ne najnovejšega kova —, ki trdijo, da na hmelju sploh peronospore ni.

V 6. številki »Hmeljarskega vestnika« je Hmeljarsko društvo objavilo izjavo prvega strokovnjaka glede hmeljskih škodljivcev in bolezni g. dr. ing. Blattnega na fitopatološkem zavodu v Pragi, da na poslanih mu hmeljskih listih iz Savinjske doline ni našel peronospore.

V začetku t. m. je društvo vnovič poslalo navedenemu zavodu v Pragi več sumljivih listov in poganjkov v preiskavo. Dne 13. t. m. je društvo prejelo iz Prage naslednji odgovor:

»Na poslanih hmeljskih listih in poganjkih sem konstatiral obilo hmeljske peronospore, ki je povzročila obilo plodovitega naleta. Za predsedstvo fitopatološkega zavoda: Dr. ing. Blattny l. r. Praga, dne 11. I. 1934«.

Hudo strašilo je torej prišlo in se razpaslo po

naših hmeljiščih, ki so bila zadnji up v hudi gospodarski krizi.

Kaj je torej storiti? Hiša že gori in če se vreme ne bo kmalu obrnilo na boljše, nam bo tudi zgorela!

O pogubonosni bolezni in njeni zabranitvi je v teku let Hmeljarsko društvo že obilo razpravljalo in sicer ustmeno in pismeno in je v 5. številki »Hmeljarskega vestnika« še posebej opozorilo vse hmeljarje, da naj bodo pripravljeni na prihod neljubega gosta. Pa ves pouk in vsi opomini niso pomagali. Niti najlažjega sredstva za zatiranje peronospore — [namreč zbiranja takozvanih kuštrovcev in njih uničevanja z ognjem — se ne poslužujejo. In če to delo opravljajo, zmečejo nabrane kuštrovce na cesto ali jih pa puste ležati v nasadu.

Pravilo pravi, da se mora škropljenje z bakreno-apnovo brozgo pričeti, predno se pojavi bolezen.

Dasi je zvonjenje po toči prepozno, hočemo vendar na kratko omeniti, kako zabranimo peronosporo na hmelju.

1.) Starejši nasadi se morajo že meseca maja škropiti s $\frac{3}{4}\%$ bakreno-apnovo brozgo. To škropljenje se po preteku 3—4 tednov ponovi in sicer z 1% brozgo. V primeru mokrotnega vremena se mora škropljenje nadaljevati vsak 2. ali 3. teden z $1\frac{1}{2}\%$, med cvetjem pa le s $\frac{3}{4}\%$ brozgo.

2.) $1\frac{1}{2}\%$ brozga se pripravi tako-le: V večjo posodo vlijemo 50 l, ako mogoče, mehke vode ter obesimo v njo vrečico z 1 kg bakrene galice, ki se v 24 urah raztopi. Ako se pa mudi, vzamemo vročo vodo. V drugi posodi ugasimo 1 kg živega ali raztopimo 2 kg ugašenega apna in zlijemo končno obe raztopini — bakrenogalično in apnovo — med stalnim mešanjem z lesenim drogom v tretjo posodo. Ker je med apnom skoro vedno drobno kamenje, se apnova brozga prelije skozi sito. Če pa nimamo tretje posode, se lahko bakrena brozga vliva med neprestanim mešanjem z lesenim drogom v apneno — ne pa obratno. Mešanica se potem dopolni z vodo do 100 l Tako pripravljena brozga ohrani svojo moč le 24 ur.

3.) V pravilno pripravljeno brozgo mora rdeči lakmus papir postati plav, beli fenolftalein papir pa rdeč. Ako brozga ne reagira na navedeni način, se ji mora dodati še apna.

4.) Med škropljenjem jo je treba tudi večkrat pomešati z lesenim drogom.

5.) Škropljenje se mora izvrševati temeljito, to se pravi, poškopljena mora biti vsa rastlina, posebno pa spodnji deli listja.

6.) Škropi se naj šele, ko je rosa zginila z rastline, in se naj opusti ob hudi vročini.

Št. 223/34.

Kr. banska uprava Dravske banovine

v Ljubljani.

Dne 30. m. m. je hudo neurje zadelo občine: Braslovče, Gomilsko, Tabor in Šmartno ob Paki in je toča uničila vse letošnje pridelke, zlasti pa je napravila ogromno škodo v hmeljskih nasadih, ki so popolnoma uničeni.

Podpisano Hmeljarsko društvo kot strokovna organizacija prizadetih hmeljarjev vljudno prosi Kr. bansko upravo, da blagovoli ukreniti vse, da se naj-

težje prizadetim in obupanim kmetovalcem podeli iz bednostnega fonda najizdatnejša podpora in da se jim odpiše za letos zemljarina.

Hmeljarsko društvo sigurno pričakuje ugodne rešitve svoje prošnje.

Poslovodja.

Predsednik.

Generalna direkcija drž. železnic

Komercijalno oddeljenje

G. d. br. 46869/34

15. VI. 1934 g.

Beograd

HMELJARSKEMU DRUŠTVU ZA SLOVENIJO

Ž A L E C.

V odgovor na Vaše pismo pod št. 193/34 z dne 31. maja 1934 Vas obveščamo, da se Vam ne more odobriti zahtevano dovoljenje za polovično vožnjo hmeljskih obiralcev, ker za to ni nikake podlage v potniški tarifi in ker se takšna dovoljenja ne izdajajo niti obiralcem opija in tobaka, za katero delo se zahteva posebna strokovna spretnost.

Načelnik

Komercijalnega oddeljenja

Generalne direkcije drž. železnic

Podpis nečitljiv.

Opomba. Pripominjamo, da smo se morali vsa leta po vojni boriti za polovično vožnjo in da smo le z največjo težavo izposlovali vsako leto to ugodnost za naše hmeljarje. Da pa je železniška uprava odklonila letos našo prošnjo, je pripisati skrajnemu štedenju železniške uprave, ki skuša s takimi merami ozdraviti svoje finance.

Važno propagandno delo za naše hmeljarstvo

Kakor je vsem hmeljarjem že znano, je izdala lansko leto Hmeljarna v Žalcu v samozaložbi zemljevid hmeljskega oznamovalnega okoliša »JUŽNOSTAJERSKO — SAVINJSKA DOLINA« (sodni okraji: Celje, Vranksko, Gornji grad) in sosednih krajev v slovenskem in nemškem jeziku ter ga razposlala v vse države, sedaj pa bo izdala ta zemljevid še v angleškem in francoskem jeziku. Zemljevid v angleškem jeziku je namenjen predvsem za Anglijo in Ameriko, glavna odjemalca našega hmelja, zemljevid v francoskem jeziku pa za Francijo in ostale države.

Kako ogromnega pomena je ta propaganda za razvoj našega hmeljarstva, ve le oni, ki zna ceniti važnost reklame v današnjih časih zlasti v anglosaških državah, kamor je v glavnem usmerjen izvoz našega hmelja.

Ne smemo pa prezreti pri tej priliki, da je ta propaganda za naš hmelj združena z velikimi denarnimi žrtvami, ki bi jih Hmeljarna sama ne zmogla, da je ni izdatno podprla pri tem Savinjska posojilnica v Žalcu.

Povdarjamo, da je vse propagandno delo v teku zadnjih 30 let, ki je imelo namen, seznaniti pivovarne

vseh delov sveta s prvovrstnostjo našega hmelja, izvršila na lastne stroške — ki so znašali že pred vojno težke tisočake — Savinjska posojilnica v Žalcu, naš najstarejši domači denarni zavod.

Zavedajte se dobro savinjski hmeljarji važnosti svetovne propagande za vaš hmelj, pri tem pa ne pozabite, kdo to važno delo vrši!

Ing. Jos. Teržan, Ruše.

Doerell-ova knjiga o gnojenju hmelja

V založbi »Znanstvenega zavoda za pivovarništvo v Pragi« je izšla lansko jesen obširna knjiga »o gnojenju hmelja«. Napisal jo je Dr. ing. E. G. Doerell, tajnik tega zavoda in vnet raziskovalec vseh strokovnih vprašanj, ki se nanašajo na pridelovanje kakovostnega hmelja. Ta knjiga, ki ima 332 strani, je za hmeljarje tem večjega pomena, ker je pisana od strokovnjaka iz vrst pivovarniške industrije, katero mišljenje mora biti za producenta edino merodajno. Kajti, mi pridelujemo hmelj v prvi vrsti za pivovarniško industrijo in nam morajo biti želje te industrije, t. j. največjega konzumenta za hmelj, merodajne.

Ker ni upati, da bi ta knjiga v doglednem času izšla v slovenskem prevodu, hočem najvažnejšo vsebino te knjige, v kratkih odlomkih, priobčevati v »Vestniku«.

Cela snov knjige je razdeljena v deset poglavij. **Prvo poglavje** obravnava zgodovinski pregled o gnojenju hmelja. **Drugo poglavje:** Odnos hmeljske rastline do podnebja, vlage, zraka, tal in gnojenja. **Tretje:** Gnojilni poskusi v hmeljnikih. **Četrto:** Glavna hrana, ki je hmelju potrebna: dušik, fosforna kislina in kali; kako upliva vsaka od teh treh hranil na kakovost hmelja. **Peto:** Važnost klora, žvepla, mangana, bora, joda in upliv teh mineralnih snovi na hmelj. **Šesto:** Hmeljske bolezni in škodljivci ter njih vzročna veza s prehrano ozir. gnojenjem. **Sedmo:** Potrebno razmerje hranilnih snovi pri gnojenju. **Osmo:** Upliv gnojenja v pivovarniško-tehničnem in kemičnem oziru. Analize. Gnojenje in barva kobil. Upliv gnojenja na kobilne lističe. **Deveto:** Upliv gnojenja na kakovost hmelja. **Deseto:** kemična raziskovanja hmelja glede reakcije ekstrakta, vsebine beljakovin in dušičnih kislin i. t. d.

To vprašanje do sedaj še ni bilo nikjer v takem obsegu in v takšni luči obravnavano; zato se lahko smatra ta knjiga ena najobširnejših razprav o gnojenju hmelja, ki so do danes izšle v tisku.

Pogovori iz prakse

IV. Boj plevelu

Navdušen zatiralec vsega plevela sem postal vsled naslednjih dogodkov tekom svoje dolgoletne prakse:

1. Zveza čeških hmeljarjev je v predvojnem času prirejala vsako leto študijska potovanja po najvažnejših srednjeevropskih hmeljskih okoliših in so odposlanci iste prihajali tudi k nam v Savinjsko dolino. Posečali so nas med drugimi sledeči gospodje: predsednik Josip Fischer, podpredsednik podpolkovnik Meier-Weinertgrün, ravnatelj Bauer, Černy in Moll, tajnik Medved, konsulent inž. Dr. Muck, ki se vseh še prav dobro spominjam. Došlim gostom sem bil navadno dodeljen kot kažipot po naši lepi Savinjski dolini. Vsepovsod

so si odposlanci ogledali naše hmeljske nasade ter obiskovali tudi nekatere naše hmeljarje. O vsem, kar so videli pri nas, so izražali svojo pohvalo ali grajalno sodbo. Nekega dne smo došli v hmeljski nasad, v katerem je bilo **plevela do trebuha**. Prestrašil sem se ter grajal veliko zanikarnost in malomarnost dotičnega hmeljarja. Eden izmed gostov se je zasmejal in rekel: »No, tu bo pa kosa potrebna!« Ob priliki vseh svojih mnogobrojnih poučnih shodov sem vedno omenil ta dogodek ter pozival hmeljarje na boj plevelu in lahko rečem, da ne brez uspeha!

2. Po prizadevanju bivšega državnega poslanca in sedanlega predsednika Hmeljarskega društva g. Fran Robleka je avstrijsko poljedelsko ministerstvo ustanovilo mesto hmeljarskega konsumenta za Savinjsko dolino in imenovalo na to mesto vseučiliškega profesorja botanike Julija Olschowya na Dunaju. Imenovani sicer ni bil ravno strokovnjak v hmeljarstvu, pač pa najboljši zagovornik vseh naših prošelj v prospeh hmeljarstva. Obiskoval nas je vsako leto ter se na licu mesta prepričal o stanju hmeljskih nasadov in o upravičenosti in utemeljenosti naših vlog na razna ministerstva. Ko sva si nekega dne ogledala hmeljski nasad blizu Celja, me je opozoril na neki plevel ter me vprašal, če ga poznam. Ko sem mu vprašanje zanikal, mi je rekel: »To je prav nadležen plevel, tako zvano francosko zelišče«. Ker tega imena nisem našel v nobeni učni knjigi, sem poslal plevel uglednemu botaniku, bivšemu gornjegrajskemu nadučitelju v pokoj, sedaj že rajnemu g. Francu Kocbeku v določitev, ki je moji prošnji takoj ustregel. Plevel je **mного-cvetni rogovilček**, po domače »**grajščinska fovšija**« — kleinblütiges Gängelkraut — galinsoga parviflora. Iz lastne izkušnje lahko trdim, da se je navedeni plevel že zelo razmnožil po naših hmeljskih in tudi drugih nasadih našega okoliša, vsled česar je nujno potrebno, da se naši hmeljarji pravočasno opozorijo nanj. Poslušajmo, kaj piše o njem prof. Cilenšek v svoji velepučni knjigi: »Naše škodljive rastline v podobi in besedi« — 1892 — Mohorjeva družba — na strani 421:

»Ne trdim sicer, da se je ta nepridiprav iz daljne Amerike že udomačil v naših krajih. Nas Slovencev doslej še ni zadela njegova grozovitna moč, a občutili so jo po nekaterih deželah nemškega cesarstva. Zlasti v okolici glavnega mesta Berlina je postal hud in škodljiv plevel, da je morala gosposka seči vmes in njegovo zatiranje vzeti v roke. Ako povdarimo, da se do takih korakov ne pride hitro, in ako pomislimo nadalje, da je deteljna predenica na pr. pri nas povzročevala že mnogo škode, predno so začeli s prstom kazati na njo in v deželnih zborih postaviti kovati. Ako vse to povdarimo, jasno vidimo, kak sovražnik nam preti. Preti nam zares, da, še več, imamo ga celo že na domačih tleh! Ali doslej še ni napravil posebne škode, ker še ni prekoračil povsod ograje domačega vrta. Pri vseh inozemskih rasilnah opazujemo, da se širijo od nekega središča, kamor prihaja blago iz tujine. Toda drugače res biti ne more.

Ker nam je kvarljivec že za petami, ker že trka na naša vrata, tedaj je zadnji čas, da ga začnemo spoznavati in zatirati, dokler se ni polastil popolnoma naših zemljišč. Amerikanski rogovilček ima sicer precej dolgo koželjasto korenino, na kateri stoji 15 do 45 cm visoko, okroglo, brazdasto steblo, ki je popolnoma golo in katerega nasproti si stoječe vejice so tako postavljene, da delajo z njim nekako triklinaste

vilice. Te rogovile se na vejicah ponavljajo. Njegovi nasproti si stoječi listi so kratkorecljasti, srčasto-jajčasti in napiljeni. Vrh stebela in vej so na tankih receljih drobni cvetni koški, ki so polni rumenih cvetov.

Rogovilček cvete meseca julija in avgusta in je podoben ušivcu (trodelni dvozub).

Nadležen plevel se mora **izopati in sežgati**, da ne pride seme vetru v oblast. Na polju izpodriva in zaduši posebno lucerno, dasi ni zajedalka.«

3 Prav izdaten vir, pravo vzgajališče plevelskega semena so kompostni kupi, na katerih se plevel ne pokosi, predno začne cveteti in seme zoriti. Zgodilo se je, da je mlad sadjar po vsajenju mladih dreves pokrtil drevesni kolobar namesto z mrtvo zemljo — s kompostom, na katerem je že leta in leta bujno dozoreval najrazličnejši plevel. Mlada drevesa so sicer pogrnala, a vsi poganjki so se polagoma posušili, ker jih je bujno rastoči plevel prehitel in zadušil.

Profesor Cilenšek piše v svoji zanimivi knjigi na strani 428 o plevelu vobče še: »**Prvo tvoje delo bodi, da uničiš vsak plevel, predno razvija plod**« in na strani 429: »Največjo nevednost in malomarnost nam kaže navadno ravnanje z vsakovrstnimi pleveli, ki se sicer površno poberejo po polju potem pa znosijo na ceste, ali zmečejo v cestne in druge jarke, ali celo pustijo na poljskih potih in mejah. **Taki prostori so nekako središče, od katerih se širijo plevelska semena daleč na okrog.**«

Da še niso vsi naši hmeljarji in kmetovalci vneti bojevniki zoper vsakovrsten plevel, to nam dokazujejo naši hmeljski nasadi, naša polja, posebno pa naši travniki, ki so zbirališče najrazličnejšega plevela.

Koliko življenske sile se nahaja v korenini pirnice, osata, slaka, ščavja, gaveza in drugih plevel, ve le tisti, ki se je z zatiranjem plevela kdaj resno pečal.

Narava je opremila plevel z lastnostmi, ki ga usposablja, da izide v boju s kmetovalcem skoro vedno kot zmagovalec.

Katere so pa te lastnosti?

Seme plevela ne kali obenem, ampak v večjih ali manjših presledkih in **ohrani svojo kaljivost več let**. Rodovitnost plevela je pri vsem tem še prav velika.

Boj plevelu bodi torej ena izmed glavnih nalog ne le vsakega hmeljarja, ampak tudi vsakega kmetovalca!

MARTIN JOŠT, GOTOVLJE:

Kako presodimo kvaliteto hmelja

Kvaliteto hmelja presodimo s tem, da ga ogledamo, otipljemo in oduhamo. Na pogled presodimo, ali so kobule enakomerno in pravilno razvite ter ali je barva kobulnih listov in lupulina zdrava. Z otipanjem dožemo finočo in ako ga poduhamo, aramo hmelja.

Velikost kobul zavisi od vrste in starosti hmelja. Običajna dolžina kobule je 3 do 3½ cm, širina pa 2 do 2½ cm. Ako kobule prekoračijo to mejo, je hmelj slabše kvalitete.

Oblika kobul je pri raznih vrstah hmelja različna. Razločujemo jajčasto, želodno, krogljasto in cilindrično obliko. Oblika in velikost posameznih kobul se ne sme pri eni in isti vrsti hmelja medsebojno dosti razlikovati. Dober tržni hmelj mora torej biti enoten, to se pravi, da ne sme imeti ne premajhnih nerazvitih in nedorastlih, ravnotako pa tudi ne prekomerno razvitih in

razraščeni kobil, takozvanih »kravc«. Prevladovati morajo na vsak način srednje velike in lepo enakomerno razvite kobule.

Barva kobil je pri raznih vrstah hmelja različna, zavisi pa tudi od dozorelosti, kakor tudi od zemlje, na kateri hmelj raste. Ako hmelj pravočasno oberemo ter hitro in pravilno posušimo, je njegova barva lepo zelena, odnosno olivnozelen. Čim dalje pa odlašamo z obiranjem in čim slabše ga sušimo in spravljamo, tem bolj postaja hmelj rjav in ako je že prekomerno dozorel, rdečkast in nazadnje rdeč. Nezadostno dozorel hmelj pa je vedno zelen, brez nijanse v druge barve.

Na barvo hmelja vpliva posebno po obiranju in sušenju ravnanje z istim. Barva se kaj hitro spremeni, ako se hmelj preveč segreje, ali kakor pravimo, vžge. Po stopnji in trajanju vnetja se seveda spreminja tudi barva. Ako se hmelj samo malo segreje, postane sivkast, pri močnejšem in dalje trajajočem vnetju pa rdečkast, rdeč ter celo popolnoma rjav. Pri vnetju pa ne izgubi samo kobula pravilne lepe barve, ampak tudi lupulin ter se navzame različnih prej omenjenih barv. Ker pa je vnetje hmelja neke vrste kisanje, oziroma vrenje, izgubi hmelj s tem precej na kakovosti ter je vsled tega manj sposoben za varenje piva. Takšnemu hmelju lahko z žveplanjem deloma popravimo barvo, nikakor pa mu ne moremo vrniti prvotne dobrine. Vnetje preprečimo z dobrim in pravilnim sušenjem ter pravilnim basanjem.

Kakor že omenjeno, lahko na podu pokvarjenemu, oziroma segretemu hmelju, popravimo barvo. Nikakor pa je ne moremo hmelju, ki je postal rdeč že na drogovih radi predozorelosti, paleža ali drugih bolezn. V tem slučaju pa lupulin obdrži svojo lepo barvo.

Lisast oziroma rdečkast pri pravilnem dozorenju pa postane hmelj navadno od udarca vsled vetra ali toče in ker ni gladko zelen, mu je cena običajno malo nižja.

Pri obiranju hmelja je zlasti paziti na to, da ni pecelj predolg ali prekratek, ali da ga sploh ni. Ravno na pecelj se pri obiranju vse premalo pazi. Lep, toda slabo obran hmelj postane na ta način manj vreden.

Kobula finega kvalitetnega hmelja ima tanko vretenca, ki igra pri presoji kvalitete hmelja važno vlogo. Žlahtni hmelji imajo enakomerno, gosto razvita, fina vretenca, ki so klobučevinasto kosmata ter belkaste barve. Posamezni členki so zelo kratki 1 do 1½ mm. Nasprotno pa imajo nežlahtni hmelji neenakomerno razvita, nekosmičasta, gladka vretenca temnejše barve. Členki so dolgi 3 mm in čez.

Pri žlahtnem hmelju pride na 1 cm vretenca veliko več členkov in kobulnih listov, pod katerimi se nahaja hmeljska moka ali lupulin, vsled česar vsebuje žlahtni hmelj mnogo več lupulina, kakor nežlahtni. Množino lupulina najlažje presodimo, ako kobulo razpolovimo.

Hmelje z veliko množino lupulina imenujemo težke, z malo množino pa lahke. Hmeljišče, ki nam da hmelj z obilo lupulina označujemo s težko lego, nasprotno pa z lahko lego.

Barva lupulina je pri raznih vrstah in dozorelosti različna ter niha med zlato-žvepleno in celo rjavkastorumen. Zlatorumeno barvo imajo vsi kvalitetni in dobro spravljani hmelji. Slabše barve pa najdemo pri nekvalitativnih, slabše spravljanih, starejših in vnetih hmeljih.

Ako potipamo kobule žlahtnega hmelja, čutimo,

da so iste svileni mehke, mečtem ko so kobule nežlahtnega hrapave.

Ker ima hmelj poseben hmeljski vonj, ki pa je pri raznih hmeljskih vrstah različen, razlikujemo pravilno čisti hmeljski vonj ter hmeljske vonje, ki spominjajo na sadje, jagode, čebulo in česen. Da zameremo potom vonja pravilno oceniti kvaliteto hmelja, je treba, da kobulo zdrobimo. Pri žlahtnem hmelju zaduhamo pravilen in čist hmeljski vonj, pri nežlahtnih, zelenih in pokvarjenih hmeljih pa duhamo vse ostale vonje. Toda tudi dober žlahtni hmelj izgubi svoj prijeten vonj, ki postaja vedno slabši, čim starejši je hmelj, tako da smrdi nazadnje že po starem siru. Takšen hmelj je za varenje piva zelo slab in ga vporablja pivovarnarji seveda le v najskrajnejši sili, ker le dobro ohranjen hmelj oziroma lupulin, ki sestoji iz hmeljske grenčice, hmeljske kisline, daje pivu fin grenak okus in omogoči, da se pivo dobro drži.

Ako ima pivovarnar dober hmelj, lahko vari iz njega tudi dobro pivo. Skrb vsakega hmeljarja mora zato biti, da pridela čim več prvovrstnega hmelja, ker le takšnega se da vedno dobro vnovčiti. Poleg tega pa si hmeljarji ustvarjamo z lepim, dobrim in kakovostnim hmeljem dober ugled in svetovni sloves.

Zadnja poročila

Žatec, dne 28. junija 1934. V teku tega tedna je dobil naš hmeljski okoliš dovolj tako željno pričakovanih padavin, ki so znašale 20 do 30 mm in so zemljo izdatno namočile. Hmeljniki izgledajo po teh padavinah mnogo svežejši. Kako pa bo vplival ta dež na nadaljnji razvoj hmeljske rastline, se bo šele pokazalo. V nasadih s cvetnimi nastavki, ki prehajajo že v kobule, je to pač močno dvomljivo. Sodba o tem se bo lahko izrekla šele v 8 do 10 dneh. Četudi je sedanja slika hmeljskih nasadov po dežju ugodnejša, se mora smatrati stanje hmeljskih nasadov še nadalje kot slabo.

Padavine so vplivale tudi na hmeljske cene in skušajo sedaj interesenti kupovati po nižjih cenah. V resnici se je že sklenilo nekaj kupčij po ceni Kč 1.800.— do Kč 2.000.— za 50 kg (Din 66.— do Din 73.—).

Francija. V Alzaciji se je ugotovilo, da se je rast hmeljske rastline ustavila. Medtem ko se je rastlina v početku ugodno razvijala, je pozneje pod vplivom suše mnogo trpela. Škoda se je še povečala vsled velike razlike med dnevno in nočno temperaturo, tako da so se kazali na rastlinah naravnost znaki pozebe. Vrhu tega so rastline zelo zgodaj napravile cvet. Tudi se je poročalo o nastopu peronospore, ki je zavzela v nekaterih okoliših celo večji obseg.

Nemčija. Po dolgotrajni suši je tudi v nemških hmeljskih okoliših izdatno deževalo, vendar se danes še ne more presoditi, v koliko bodo te padavine blagodejno vplivale na nadaljnji razvoj hmeljske rastline.

JABOLČNIK

katerega sem že pred vojno pod imenom „Jablus“ velike množine razpečal ter je izborna domača pijača, katero si lahko vsakdo sam naredi za majhen denar in sicer po navodilu gosp. dr. I. Vošnjaka, katero se izborno obnese. — Pišite po navodila na

„Jablus“

Franc Renier — Podčetrtek

Umetna gnojila, krmila, travna in deteljna semena, galico, žveplo, vsa sredstva za pokončavanje škodljivcev na drevju in hmelju, sadjarsko in vrtnarsko orodje, kmetijske stroje, cement in vse druge kmetijske potrebščine

oddaja naiceneje

KMETIJSKA DRUŽBA

r. z. z o. z.

Skladišče v Celju

Aškerčeva ulica

(nasproti cerkve sv. Maksimiljana)

HMELJARJI!

Najpripravnejše umelno gnojilo za gnojenje hmelja je

NITROFOSKAL I.

IZ TVORNICE
ZA DUŠIK
V RUŠAH

Naložili boste Vaše prihranke najboljše in najsigurnejše

v

HRANILNICI DRAVSKE BANOVINE

ker jamči za zavod ne samo znatna rezerva, ampak tudi dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo

Podružnica v Celju, Cankarjeva ulica 11
nasproti pošte

Savinjska posojilnica v Žalcu

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena l. 1881.

nudi popolno varnost za vloge na
hranilne knjižice in v tekočem računu
ter jih obrestuje najugodneje

H m e l j a r j i ! Nalagajte denar pri domačem zavodu !

Račun poštne hranilnice št. 10.994

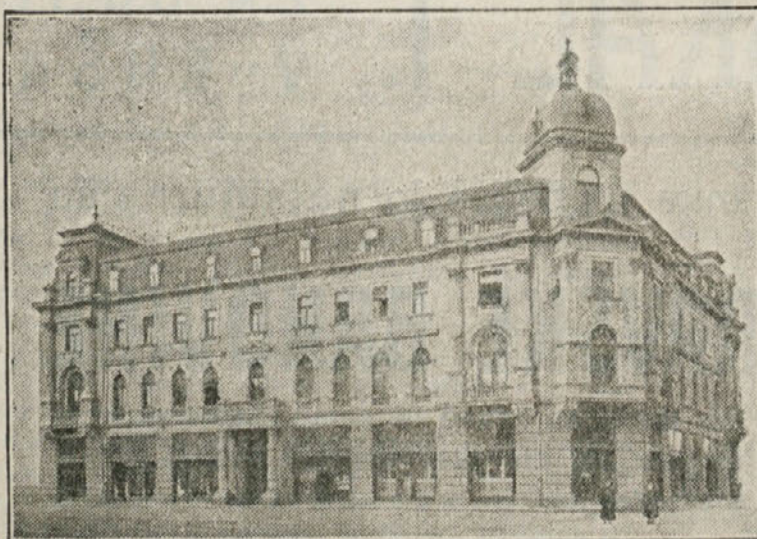
Brzjavi: »Posojilnica«

Telefon št. 2

Blagajniške ure: ob delavnikih od 8. do 12. in od 14. do 18., ob nedeljah in praznikih od 9. do 11.

Celjska posojilnica d. d. v Celju

v lastni hiši Narodni dom

Glavnica in rezerve
nad Din 14,000.000

Kupuje in prodaja devize in valute

Izdaja uverenja za izvoz blaga

Sprejema hranilne vloge na knji-
žice in tekoči račun ter nudi za
nje popolno varnost in ugodno
obrestovanje

Podružnici:

Maribor, Šoštanj